

Vážení a milí spoluobčané,

minule jsme opustili frontu a podívali se, jak se žilo zajatcům. Nyní se vrátím, do zázemí, do Otína, abych vám povyprávěla, jak to vypadalo v době války na vsi, protože ani tady nebyl život jednoduchý. Na práci na polích a kolem dobytka zůstali většinou ženy, děti a staří či nevhodní vojenské služby.

Léta válečná v zázemí

Už pár dní po zahájení války se ukázalo, že spekulace se zbožím budou největším nepřítelem. Úřady se tomu snažily zamezit. Dělal se soupisy zásob, přitom zatajování zásob bylo trestné. Bylo nařízeno zejména potraviny výrazně označovat cenami. Ceny se zvyšovaly a byl stále citelnější nedostatek potravin. Objevil se hlad, fronty před obchody a přidělový systém. Uhry byly sice agrární zemí, ale odmítly své přebytky dodávat do jiných zemí monarchie i armádě. Za této situace přešly tyto povinnosti na země Koruny české.

Foto: 1 Potravinové lístky

Moravské místodržitelství vyhlásilo maximální ceny u obilovin, základních potravin a paliv včetně petroleje. Jejich dodržování však nebylo možno uhlídat a drahota i lichva narůstaly. 19. října 1914 bylo nařízeno pečení tzv. válečného chleba (50% žitné mouky, 30% ječné, 20% brambor).

Specifickým jevem let 1.sv. války byly náhražky. Chleba se nastavoval zpočátku jinou moukou (ječmen, kukuřice, oves, rýže, proso a jiná semena), pak bramborami a výrobky z nich, kaštanovou moukou po zbavení hořkosti. Z pýru se doporučovalo dělat výborný sirup na mazání chleba. Provádělo se také odklíčování kukuřice, pšenice a žita a z klíčků se získával olej. Lepek získaný při výrobě škrobu se dodával na trh obarvený na červeno jako rostlinné máslo. Další náhražkou, tentokrát masa byla směs jáhel a kaštanové mouky nazývaná ILF nebo směs ječné a pšeničné mouky s kořením. Objevil se Rumodor (náhražka čaje a rumu), Helziterin (náhražka citronu) ... Také papírové boty nebo šaty z kopřiv...

Od 22. března 1915 byly zavedeny potravinové lístky na mouku a poukázky na petrolej, od 11. dubna lístky na chléb v množství 1,40 kg na osobu týdně a 11. května druhý bezmasý den v týdnu.

A co se píše o této době v pamětní knize Otína?

V září, v říjnu a v listopadu byl vždy soupis zásob pšenice žita, ova, ječmene, slámy, sena, brambor a dobytka. Na základě těchto údajů, které pod vysokou pokutou měly být pravdivě a svědomitě udány, požadoval erár na rolnících a ostatních všech, co obilí měli, toto obilí za ceny:

- pšenice 31,00 Kor.,
- žita 22,00 Kor.,
- ječmene 19,10 Kor.
- ova 19,00 Kor.

Poněvadž ceny obilí na trzích toho času náramně stouply (pšenice na 41–42 Kor., žito 32–34 Kor., ječmen 25–27 Kor., oves 20–21 Kor., hrách 60–70 Kor.), žádaly hospodářské spolky u místodržitelství a ministerstva, aby byly ceny zvýšeny, že obilí na trzích stále stoupá, vydalo ministerstvo tak zvané **maximální ceny, nad které se obilí výše nesmělo již prodati**: pšenice 41,50 Kor., žito 34 Kor., ječmen 28,80 Kor., kukuřice 25,20 Kor. a tyto **ceny ustanovené též byly pro zrekvírované obilí**. Protože na oves nebyla ustanovena maximální cena, stanovena byla cena za zrekvírovaný oves 24 Kor.

1. prosince 1914 byl opět proveden soupis veškerých zásob pšenice, žita, ječmene, ova, dobytka, sena a slámy **a určeno pro jednoho člověka na výživu od 1. ledna do 31. července 1915:**

- 54 kg mouky neb 64 kg obilí,

28. února 1915 proveden opět soupis veškerých zásob obilí a mouky a pod přísným trestem vězení od 1 do 6 měsíců a pod pokutou od 20 do 600 Kor. v případě, že by zamlčené zásoby převyšovaly cenu 500 Kor. až do 20.000 Kor. a určeno pro jednu osobu na spotřebu 250 gramů mouky.

Když vezl hospodář do mlýna, musel žádat na hejtmanství o povolení, tam obdržel lístek, kolik kg si pro svou domácnost a pro kolik lidí a do kterého času může sám semlet, tento lístek zůstal u mlynáře a opět s tímto lístkem se odvezlo melivo z mlýna. Četníci kontrolovali, aby se nevozilo obilí bez lístku do mlýna a opět bez lístku melivo ze mlýna. Ve mlýnech opět seděla kontrola okresní a zemská, aby mlynáři nemleli bez lístku. To se ovšem obcházel, jak se dalo. Četníky podplacením ze strany mlynářů moukou a podobně. Vždyť také se báli hladu a měli doma rodiny! A pak se bez lístku mlelo také v neděli a ve svátek, kdy nepřicházely kontroly.

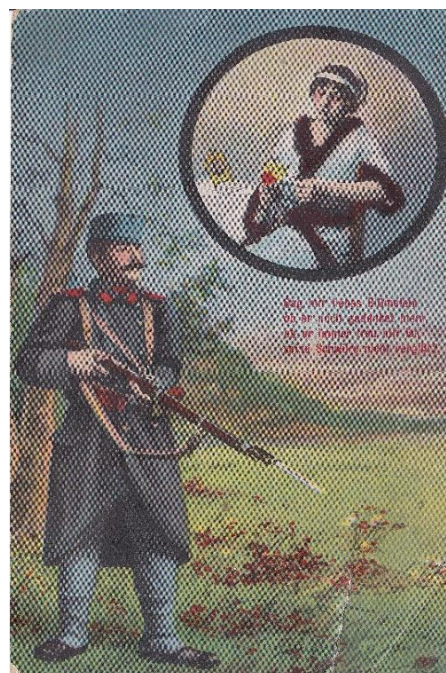
Pro jednoho koně ponecháno bylo denně 3 kg ova, pro ostatní dobytek a drůbež nic, a ostatní se vše zabavovalo a konečně i koňům bylo ubráno a ponecháno pro jednoho koně 1 kg ova.

Otína. Než později dovoleno bylo těch pět zaměstnaných v Otíně nechat v Otíně i na noc. Přespávali nějaký čas u Hladíků v čp.14, později v Pacalově chaloupce čp.12.

Pořádaly se různé dobročinné akce, sběr kovů pro válečné účely, sbírky textilu i papíru, upisovaly se válečné půjčky. První válečná půjčka byla vyhlášena 16. listopadu 1914 a do konce války se ještě 8x opakovala.

Shánění barevných kovů vrcholilo **zabavováním kostelních zvonů a svěšováním kostelních zvonů. 11. srpna 1917 vzali** (správa vojenská) **z kapličky v Otíně zvonek**, který byl z roku 1861 a vážil 28 kg. Předtím již odebrali zvony z Uhřínova a Měřína. Z Uhřínova také vzali v kostele z varhan polovic cínových píšťal.

Dále probíhal např. sběr mosazných moždířů výměnou za litinové s nápisem PRO PATRIA. Řada místních rodin ho ještě má schovaný.

Vznikl také státní fond vdov a sirotků všeobecné branné moci se sídlem ve Vídni. Začal se velmi angažovat i Červený kříž. Vydávaly se pohlednice s vojenskými motivy, upomínkové předměty.

A to je pro dnešek vše. Možná máte na tuto dobu i jiné vzpomínky – doma jistě mnohé vyprávěli dědové a babičky a pokud jejich potomci dobře naslouchali, něco si určitě pamatují. Pokud by „to něco“ stálo za zaznamenání do obecní kroniky pro příští generace, ozvěte se mi, prosím. I v případě, pokud můžete poskytnout staré fotografie (po domluvě přijedu a přefotografuji ihned na místě).

Příště se vrátíme zase na frontu a mezi „ty naše“ vojáky, jejichž osudy se vám snažím alespoň trošku přiblížit...

Na středu 5.října mám připraveno zajímavé vyprávění o tom, jak se Vídeň stala největším českým městem rak-uherské monarchie, co tam dělali naši, jak se vídeňská nalezeňátka dostala na měřínsko... a mnoho dalšího. Budu se na vás těšit v 18 hodin ve Spolkovém domě v Otíně. A když jsem teď vzpomněla Vídeň, přidám ještě pár řádků a jeden článek z tisku:

Po atentátu v Sarajevu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este došlo ve Vídni vedle protisrbských také k protičeským výtržnostem. Ve Škole Komenského (Komensky-Schule) byly roztlučeny okenní tabule, a pouze velké nasazení policie zabránilo nejhoršímu. Vypuknutí války ještě více zatížilo Školu Komenského, když byli učitelé povoláni do armády, společně s dlouhodobě stále nepříjemnějšími

finančními potížemi. Ačkoli se vídeňští Češi snažili, nedávat úřadům žádné záminky k rozpuštění českých organizací – především školského spolku, přesto byla vídeňským magistrátem zablokována a dána k dispozici škola na Schützengasse

jako lazaret ministerstvu války. Spolkový život Čechů se omezoval stále více na sociální poskytování pomoci především raněným českým vojákům vídeňských lazaretech. Rakouské úřady sice během celé války nerozpustily žádný český spolek, nicméně kontrolovaly jejich činnost a deníky s proměnnou precizností. Jediný spolek, založený během války, bylo České srdce (**Tschechisches Herz**). Smyslem spolku byly humanitární úkoly.

rý se bude jmenovat zrovna tak jako kdysi ten váš nejmilejší — jen si o něj napište.

Pohostinné hory. Malý, od světa odlehlý Měřín na vysočině českomoravské přihlásil se Českému Srdci s nejbližším okolím o 75 dětí. Pozvali si: Měřín 16, Blížkov 13, Dědkov 9, Černá 8, Milíkov 7, Chlumek 17, Mezitíčko 2, Pustina 2, Geršov 1 národního hosta. Dobří lidé bez rozdílu přesvědčení, kněz a člověk pokrokový, ujali se radostně lidumilné akce, aby opatřili naši drobotině šťastný a dočasný domov. Soudil by leckdo, že naši horští lidé jsou tvrdí jako ty hory. Zatím jsou tvrdé jen ty jejich ruce zmozené na kamenných polích, ale duše jejich jako ty dědovské lípy rozkvetly hostinou láskou, a kdyby naše nejurodnější kraje vzaly si ten příklad k srdci, přece ho nezastíní.

Z Brněnské Matice školské. Stolová společnost „Habeš“ v Obchodní záduze věnovala Brněnské Matici 200 K, stolová společnost v hotelu „Velis“ ve Žďáře (sběratel

Časopis Moravská orlice č.158, roč. 56 ze dne 14.7.1918 uveřejnil článek o jedné z dobročinných akcí pro děti, do jejíž organizace bylo zapojeno i Českého srdce a spousta srdcí z Vysočiny.

A teď už je to doopravdy pro dnešek vše. Mějte se skvěle, uvidíme se ve středu.

Vaše kronikářka Mirka

Použité zdroje:

- PAMĚTNÍ KNIHA OTÍNA Z 20. LET
- UKÁZKY A FOTOGRAFIE Z KNIHY: FILIP, VLADIMÍR - SCHILDBERGER, VLASTIMIL
1. SVĚTOVÁ VÁLKA: 1. WELTKRIEG : 1914-1918
- POHLEDNICI Z 1.SV. VÁLKY POSKYTLA PANÍ CRKALOVÁ
- KOPIE PŘIHLAŠOVACÍHO LISTU POSKYTLI JURKASOVI
- ČLÁNEK Z MORAVSKÉ ORLICE